

Varsam energieffektivisering av 1900-talets villabebyggelse

ANNA DONARELLI
UPPSALA UNIVERSITET

OM PROJEKTET

- Kartläggning av villabebyggelse med kulturvärden 1910–1970
 - Skydd av kulturvärden
 - Byggnadskonstruktioner
 - Renoveringsåtgärder som utförts
 - Kommunal hantering i praktiken
 - Fastighetsägarnas förhållningssätt till energieffektivisering och bevarande
- Varsamma energieffektiviseringsåtgärder för tio typiska villor
- Handbok riktad till fastighetsägare, energirådgivare och entreprenörer

KARTLÄGGNING AV SKYDDADE VILLAOMRÅDEN

Exempel på olika typer av villaområden som utpekats eller skyddats i kommunerna, i vilken form de skyddas och hur deras kulturvärden beskrivs. Fokus på:

- Plan- och bygglagen
 - Kulturmiljöprogram, byggnadsordningar
 - Detaljplaner
- Miljöbalken
 - Riksintressen för kulturmiljövården

HUR SKYDDAS KULTURVÄRDEN?

Krav vid ändring (PBL)

- Varsamhetskravet
- Förvanskningförbudet (särskilt värdefulla byggnader)

Olika slags underlag

- Kommunala kulturmiljöunderlag
- Byggnadsordningar
- Översiktsplaner
- Detaljplaner (Q, q, k)

→ Preciserar vad som är värdefullt

→ Beskriver hur förändringar kan anpassas

INTERVJUER MED KOMMUNER

Förutsättningarna för varsamma energieffektiviseringsåtgärder i villabeståndet utifrån kommunala tjänstepersoners perspektiv.

- Organisation och arbetssätt
- Rådgivning
- Förändringstakt
- Hinder och möjligheter
- Behov av stöd

INTERVJUER MED KOMMUNER

Kommun	Befolkningsmängd	Genomsnittspris för sålda småhus (tkr)	Kommungrupp 2023
Örebro	156987	4049	Större stad
Norrköping	144458	3919	Större stad
Eskilstuna	107593	3475	Större stad
Växjö	95995	3531	Större stad
Karlstad	95408	3515	Större stad
Skellefteå	73393	2454	Mindre stad/tätort
Varberg	66658	4252	Mindre stad/tätort
Nässjö	31782	1938	Lågpendlingskommun nära större stad
Skinnskatteberg	4371	1260	Pendlingskommun nära mindre tätort

INTERVJUER MED KOMMUNER

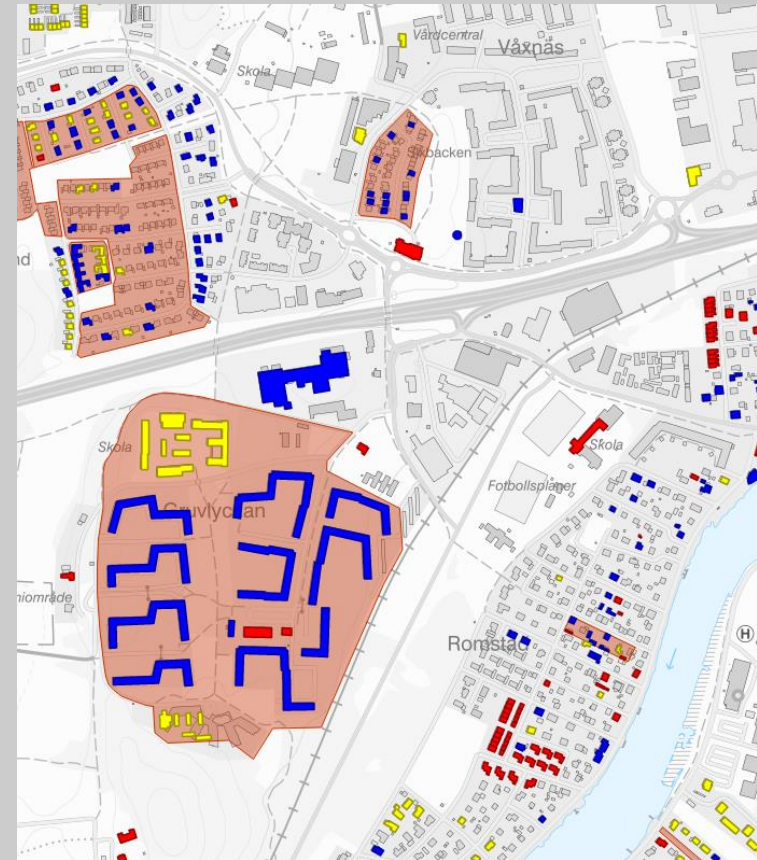
Ett intervjutillfälle per kommun, med:

- Stadsantikvarier
- Stadsarkitekter
- Bygglövschefer/-handläggare
- Energi- och klimatrådgivare

INTERVJUER MED KOMMUNER

- Stora skillnader i organisation
 - Antikvarisk kompetens
 - Energi- och klimatrådgivning
 - Samverkan energi, kulturvården, bygglov
- Varierande former av kulturmiljöunderlag
 - Publika
 - Interna
 - Under framtagande

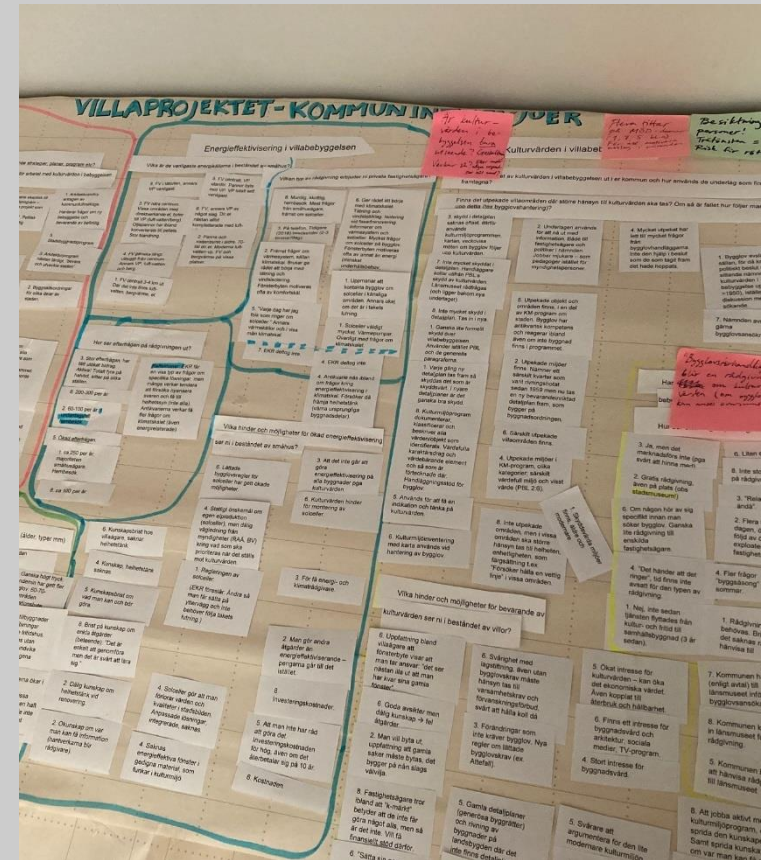

INTERVJUER MED KOMMUNER

Utmaningar med bevarande av kulturvärden och energieffektivisering:

- Behov av att nå ut med kunskap
- Enhetliga områden från 1950–80 genomgår stora förändringar
- Många förändringar sker utan att det når bygglov
- Kulturmiljöprogrammets betydelse och användning

FÖRDJUPADE FALLSTUDIER

Fördjupning i fallstudiekommuner

- Kartläggning av villaområden som har pekats ut som skyddsvärda
- Hur skyddet uttrycks
- Urval av fem områden för ytterligare fördjupning
 - Inventering av byggnader och genomförda förändringar
 - Intervjuer med fastighetsägare

INVENTERING AV VILLAOMRÅDEN

Steg 1: Information till boende

- Förändringar på byggnader
 - Få/inga
 - Varsamma/anpassade
 - Förvanskande
- Helhetsintryck och byggnadsdelar
- Energiåtgärder
- Fotografier
- Enbart det som syns från gatan

INVENTERING AV VILLAOMRÅDEN

FÖRÄNDRINGAR I VILLAOMRÅDEN

Homogena och heterogena områden

Annat som präglar området – trädgårdar, vägar osv

Förändringar till följd av förfall

INTERVJUER MED FASTIGHETSÄGARE

Vad påverkar beslut om energieffektivisering i historiska byggnader och i vilken grad vägs byggnadernas kulturvärden in i besluten?

Vilka attityder och värderingar påverkar de beslut som fattas?

Syftet är att förstå hur fastighetsägarna fattar beslut, för att kunna utveckla bättre vägledningar och nå ökad energieffektivisering med hänsyn till byggnaders kulturvärden.

